

МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного
виховання і валеології

«Затверджую»
В.о. ректора ОНМедУ,
д. мед. н., професор
Р.С. Вастьянов
«17» вересня 2020 р.

ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПІСЛЯ ТРАВМ І ЗАХВОРЮВАНЬ

підготовки: докторів філософії на III освітньо-науковому рівні

галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності: 222 «Медицина»

Розробники:
Завідувач кафедри,
д-р мед. наук, професор

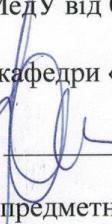
Юшковська О.Г.

О д е с а
2 0 2 0

Вступ

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Фізична реабілітація після травм і захворювань» складена на підставі освітньо-наукової програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки докторів філософії зі спеціальності 222 «Медицина» ОНМедУ, затвердженою Вченою Радою ОНМедУ від 04.06.2020 року (протокол № 4).

Програму обговорено на засіданні кафедри «28» серпня 2020 р. (прот. №1).

Завідувач кафедри, д.мед.н. проф. Юшковська О.Г.

Програму ухвалено на засіданні предметно-циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін «28» серпня 2020 р. (прот. №1).

Голова предметної циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін, д.мед.н., проф. Н. А. Мацегора

Програму затверджено на засіданні Центральної координаційно-методичної Ради ОНМедУ від «16» вересня 2020 р. (протокол № 1).

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Програма вибіркової навчальної дисципліни стосується на загальних принципах фізичної реабілітації при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату. Фізична реабілітація при ранах, термальних травмах, діафізарних переломах кісток верхніх і нижніх кінцівок, переломах кісток верхнього плечового поясу. Засоби фізичної реабілітації при внутрішньо-суглобових (епіфізарних) пошкодженнях кісток верхніх і нижніх кінцівок. Фізична реабілітація на етапах відновного лікування травматичних вивихів. Застосування засобів фізичної реабілітації при переломах кісток таза і хребта. Захворювання суглобів і засоби фізичної реабілітації на етапах відновного лікування. Фізична реабілітація після тотального ендопротезування колінного і кульшового суглобів. Фізична реабілітація при ампутаціях верхніх і нижніх кінцівок. Особливості фізичної реабілітації при травмах у спортсменів. Застосування засобів фізичної реабілітації при порушеннях постави, сколіотичній хворобі та при плоскостопості.

Програма вибіркової навчальної дисципліни визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання, та вимоги до контролю якості вищої освіти.

Вибіркова навчальна дисципліна «Фізична реабілітація після травм і захворювань» складається з 4 кредитів ЄКТС (120 годин): у кожному кредиті по 15 аудиторних годин та 15 годин для самостійної роботи; усього 60 аудиторних годин та 60 годин для самостійної роботи.

Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Фізична реабілітація після травм і захворювань» є навчання принципам використання засобів фізичної реабілітації для забезпечення нормального перебігу фізіологічних процесів при травмах, захворюваннях і при оперативних втручаннях, для профілактики ускладнень, а також для більш ефективного відновлення спортсменів після травм.

Міждисциплінарні зв'язки: базуються на вивченні здобувачами нормальної та патологічної клінічної анатомії, загальної та клінічної патологічної фізіології, пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії, сімейної медицини, фтизіопульмонології, внутрішньої медицини, фізичної реабілітації, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формувати уміння застосовувати знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

1. Мета та завдання вибіркової навчальної дисципліни «Фізична реабілітація після травм і захворювань»

1.1 Метою вибіркової навчальної дисципліни «Фізична реабілітація після травм і захворювань» є формування знань про вплив різноманітних засобів реабілітації (ЛФК, фізіотерапії, масажу, бальнеотерапії, механотерапії, працетерапії тощо) на процеси відновлення хворих з патологією опорно-рухового апарату і захворювань. Викладання має міждисциплінарний характер і поєднує в собі медико-біологічний, психологічний, соціальний і юридичний компоненти.

1.2 Основними завданнями вибіркової навчальної дисципліни є:

1) надання здобувачам ступеня доктора філософії знань з основних принципів використання засобів фізичної реабілітації для забезпечення нормального перебігу фізіологічних процесів при травмах, захворюваннях і при оперативних втручаннях, для профілактики ускладнень, а також для більш ефективного відновлення спортсменів після травм;

2) надання здобувачам ступеня доктора філософії знань використування основних принципів використання засобів фізичної реабілітації для забезпечення нормального перебігу фізіологічних процесів при травмах, захворюваннях і при оперативних втручаннях, для профілактики ускладнень а також для більш ефективного відновлення спортсменів після травм в залежності від виду обраного спортивного напрямку;

У результаті вивчення дисципліни фахівець повинен знати:

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти).

Згідно з вимогами освітньо-наукових програм спеціальностей, дисципліна забезпечує набуття аспірантами компетентностей:

- інтегральна:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми, проводити незалежне оригінальне наукове дослідження та здійснювати педагогічну, професійну, дослідницьку та інноваційну діяльність в галузі медицини.

- загальні (ЗК): ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7

ЗК1. Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню.

ЗК2. Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної добросередовищності та авторського права.

ЗК3. Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї.

ЗК6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК7. Вміння планувати та управляти часом.

- спеціальні (фахові, предметні, СК): СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10

СК1. Глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини та стоматології майбутньої професійної діяльності у сфері вищої медичної освіти.

СК2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини.

СК3. Здатність розробляти та управляти науковими проектами у сфері медицини.

СК4. Здатність обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі медицини та стоматології відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

СК5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.

СК6. Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.

СК7. Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.

СК8. Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.

СК9. Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

СК10. Організовувати та реалізовувати педагогічну діяльність у вищій медичній освіті, керувати науково-педагогічним (науковим) колективом.

Результати навчання (ПРН): ПРН1, ПРН3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН8, ПРН9, ПРН11, ПРН13, ПРН15, ПРН16, ПРН17

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

ПРН1. Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.

ПРН3. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.

ПРН4. Виявляти невирішенні проблеми у предметній області медицини та визначати шляхи їх вирішення

ПРН5. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН6. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.

ПРН8. Виконувати та вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.

ПРН9. Винаходити нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.

ПРН12. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ПРН13. Управляти роботою колективу студентів, колег, міждисциплінарної команди.

ПРН15. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.

ПРН16. Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики.

ПРН17. Демонструвати академічну добросердість та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

Результати навчання для дисципліни.

Аспірант (здобувач) має знати:

- Основні види травм і захворювань ОРА (політравми);
- Основні патологічні процеси при травмах і захворюваннях ОРА (політравми), їх клінічну картину;
- Методику долікарської допомоги під час травм шиї, хребта, грудної клітини, кінцівок.

Аспірант (здобувач) має вміти:

- Застосовувати фізикальні, мануальні та інструментальні методи дослідження для оцінки стану, здійснення динамічного контролю за станом пацієнтів з травмами та захворюваннями ОРА (політравми);
- На основі одержаних даних вміти встановлювати реабілітаційний діагноз;

- Застосувати знання про причини та ознаки травмування під час рухової активності, знання характеристики травматичного шоку, його перебігу, основних ознак, видів та ознак переломів кісток;
- Здійснювати транспортну іммобілізацію при ушкодженні кісток.
- Проводити фізичну терапію пацієнтів/ клієнтів різного віку зі складними патологічними процесами та порушеннями;
- Виконувати обстеження пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп, використовуючи відповідний інструментарій;
- Прогнозувати результати фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій та мультисистемній патології;
- Дотримуватись безпеки для практикуючого фахівця та пацієнта/клієнта проводити самостійну практичну діяльність за фахом.

2. Структура вибіркової навчальної дисципліни «Фізична реабілітація після травм і захворювань»

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма			Заочна форма		
	Усього	У тому числі	Семінар.	Усього	У тому числі	Семінар.
<i>Змістовий модуль № 1. Організаційно-методичні основи реабілітації. Фізична реабілітація в травматології</i>						
Поняття про реабілітацію. ІІ задачі, принципи і засоби	8	4	4	8	4	4
Загальна характеристика засобів фізичної реабілітації.	12	6	6	12	6	6
Введення в травматологію	16	8	8	16	8	8
Фізична реабілітація при переломах довгих трубчастих кісток та кісток плечового поясу	12	6	6	12	6	6
Фізична реабілітація при пошкодженнях суглобів	14	8	6	14	8	6
Фізична реабілітація при переломах хребта та тазу	8	4	4	8	4	4
<i>Змістовий модуль №2. Фізична реабілітація в ортопедії та при захворюваннях суглобів.</i>						
<i>4. Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів. Фізична реабілітація при захворюваннях и пошкодженннях нервої системи</i>						
Фізична реабілітація при порушеннях постави та плоскостопості. Фізична реабілітація при захворюваннях суглобів. Особливості фізичної	8	4	4	8	4	4

реабілітації спортсменів						
Фізична реабілітація при захворюванні органів серцево-судинної системи.	16	8	8	16	8	8
Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихальної системи						
Фізична реабілітація при захворюванні органів шлунково-кишкової і сечовивідної систем та розладах обміну речовин	8	4	4	8	4	4
Фізична реабілітація при захворюваннях та пошкодженнях центральної нервової системи.	8	4	4	8	4	4
Фізична реабілітація при захворюваннях та травмах периферійної нервової системи.						
Фізична реабілітація при захворюваннях та пошкодженнях нервової системи у дітей						
Контроль практичних навичок та теоретичних знань. Залікове заняття. Підсумковий контроль засвоєння дисципліни.	10	4	6	10	4	6
Разом:	120	60	60	120	60	60

3. Теми семінарських занять вибіркової навчальної дисципліни «Фізична реабілітація після травм і захворювань»

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Організаційно-методичні основи реабілітації.	4
2.	Загальні поняття про засоби ФР, механізм лікувальної дії фізичних вправ; форми і методи ЛФК та режимами рухової активності.	6
3.	Фізична реабілітація в травматології.	4
4.	Методика фізичної реабілітації при травмах та травматичній хворобі.	4
5.	Методика фізичної реабілітації при переломах кісток плечового поясу, при переломах кісток верхньої кінцівки, при переломах кісток нижньої кінцівки.	6
6.	Методика фізичної реабілітації при травмах суглобів.	8
7.	Методика фізичної реабілітації при переломах хребта і	4

	тазу.	
8.	По Фізична реабілітація в ортопедії та при захворюваннях суглобів. Методика фізичної реабілітації при порушеннях постави та при плоскостопості. Методика фізичної реабілітації при плоскостопості. бічні реакції гормональних препаратів.	2
9.	Методика фізичної реабілітації при сколіозі. Методика фізичної реабілітації при захворюваннях суглобів	2
10.	Методика визначення функціонального класу хворих з ішемічною хворобою серця. Методика фізичної реабілітації при інфаркті міокарда. Методика фізичної реабілітації при гіпертонічній хворобі та нейроциркуляторній дистонії. Методика фізичної реабілітації при варикозному розширені вен. Методика фізичної реабілітації при варикозному розширені вен.	6
11.	Методика фізичної реабілітації при бронхіальній астмі. Методика фізичної реабілітації при пневмонії.	2
12.	Методика фізичної реабілітації при ожирінні. Методика фізичної реабілітації при цукровому діабеті та при подагрі.	2
13.	Методика фізичної реабілітації при гастритах та виразковій хворобі шлунка, при дискинезіях жовчного міхура, жовчнокам'яній хворобі.	2
14.	Методика фізичної реабілітації при інсульті в різні періоди відновлення. Методика фізичної реабілітації при травматичній хворобі спинного мозку. Методика фізичної реабілітації при невритах периферійних нервів.	2
15.	Методика фізичної реабілітації при інсульті в різні періоди відновлення. Методика фізичної реабілітації при дитячому церебральному паралічі. Методика фізичної реабілітації при міопатії.	2
16.	Контроль практичних навичок та теоретичних знань. Залікове заняття. Підсумковий контроль засвоєння дисципліни.	4
Разом		60

4. Теми самостійних робіт вибіркової навчальної дисципліни «Фізична реабілітація після травм і захворювань»

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Історія розвитку фізичної реабілітації. Поняття про фізіологічну криву, її характеристика.	4

2.	Роль природних факторів в реабілітації хворих і травмованих. Використання допоміжних засобів реабілітації (трудотерапії, механотерапії)	6
3.	Особливості фізичної реабілітації при травмах і пошкодженнях м'яких тканин. Особливості фізичної реабілітації при забоях. Особливості фізичної реабілітації при ранових пошкодженнях. Змістовий модуль II. Фізична реабілітація в травматології.	8
4.	Особливості фізичної реабілітації при переломах лопатки, діафізу плечової кістки та діафізарних переломах кісток передпліччя. Особливості фізичної реабілітації при пошкодженнях кісток кісті (зап'ястя, п'ясти, фалангів пальців, ладьевидної кістки і ін.) Особливості фізичної реабілітації при переломах таранної кістки, кістки п'яtkи плюсневих кісток і фалангів пальців стопи. Особливості фізичної реабілітації при вивихах у плечовому суглобі та травмах ліктьового суглоба. Особливості фізичної реабілітації при пошкодженнях в області гомілко-стопного суглоба	6
5.	Фізична реабілітація в ортопедії та при захворюваннях суглобів. Особливості фізичної реабілітації при артрозах. Особливості фізичної реабілітації при артритах. Особливості фізичної реабілітації при опіках різного ступеню та при опіковій хворобі	6
6.	Особливості фізичної реабілітації при переломах хребців у шийному відділі без уражень спинного мозку (ізольовані, множинні) у першому, другому і третьому рухових режимах. Особливості фізичної реабілітації при переломах переднього відділу тазового кільця (лобкової і сідничної кісток) у першому, другому і третьому рухових режимах. Особливості фізичної реабілітації при сколіозі I, II, III і IV ступенів	4
7.	Методика фізичної реабілітації при порушеннях постави. Методика фізичної реабілітації при плоскостопості. Особливості фізичної реабілітації при вроджений клишоногості. Особливості фізичної реабілітації спортсменів в імобілізаційний період при травмах опорно-рухового апарату. Особливості фізичної реабілітації спортсменів (за видами спорту) в після імобілізаційний період при травмах опорно-рухового апарату	4
8.	Особливості фізичної реабілітації при міокардиті, ендокардиті, вадах серця, недостатності клапанів, дистрофії міокарду. Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту Особливості фізичної	4

	реабілітації при атеросклерозі, тромбофлебіті, облітеруючих захворюваннях артерій	
9.	Особливості фізичної реабілітації при плевритах, емфіземі легень Особливості фізичної реабілітації при туберкульозі.	4
10.	Особливості фізичної реабілітації при функціональних захворюваннях шлунка та кишковика, панкреатити, функціональних розладах печінки та жовчно-вивідних шляхів шлунково-кишкової	4
11.	Особливості фізичної реабілітації при черепно-мозковій травмі. Методика фізичної реабілітації при неврозах, неврастенії, істерії. Особливості фізичної реабілітації при невриті лицьового нерву. Особливості фізичної реабілітації при невриті ліктьового нерву. Особливості фізичної реабілітації при невриті плечового сплетіння. Особливості фізичної реабілітації при невриті великогомілкового нерву. Особливості фізичної реабілітації при невриті малогомілкового нерву. Особливості фізичної реабілітації при радикуліті.	2
12.	Особливості фізичної реабілітації при пухлинах. Особливості фізичної реабілітації при травмах спинного мозку. Методика фізичної реабілітації при дитячому церебральному паралічі. Методика фізичної реабілітації при міопатії.	2
13.	Контроль практичних навичок та теоретичних знань. Залікове заняття. Підсумковий контроль засвоєння дисципліни. Підготовка до залікового заняття.	6
Разом		60

5. Методи навчання

Викладання вибіркової навчальної дисципліни «Фізична реабілітація після травм і захворювань» на практичних заняттях забезпечується методичними розробками для кожного практичного заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, відеолекції), інформаційним ресурсом кафедри, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Самостійна робота при вивченні вибіркової навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (відеолекції, презентації), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Підсумковий контроль не проводиться, вивчення дисципліни завершується заліком на останньому практичному занятті.

6. Методи контролю:

- тести вхідного та заключного контролю рівня знань за темою практичного заняття;
- усна відповідь на питання за матеріалом поточної теми;
- розв'язання типових і нетипових клінічних ситуаційних задач;
- контроль практичних навичок;
- залік.

7. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль. Оцінювання успішності вивчення тем дисципліни виконується за традиційною 4-х бальною шкалою. Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом оцінок за традиційною шкалою.

Підсумковий контроль. Вивчення навчальної дисципліни завершується заліком. Залік отримають аспіранти (пошуковець), які не мають пропусків лекцій і практичних занять або відпрацювали пропущені аудиторні заняття і мають середній бал не менше, ніж 3,00.

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Апанасенко Г.Л. Санология. Основы управления здоровьем: монография /Г.Л. Апанасенко, Л.А. Попова, А.В. Магльований. – LAMBERT (Германия), 2012. – 404 с.: рис., табл.
2. Абрамов В. В. Фізична реабілітація, спортивна медицина: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич, А.В.Магльований [та ін.]; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.: іл. 7.
3. Юшковська О.Г. Фізична реабілітація хворих на ішемічну хворобу серця. Монографія /Одес. держ. мед. ун-т – Одеса: – 2010. – 224 с.
4. Марченко О.К. Основы физической реабилитации: учебник для студентоввузов / О.К. Марченко. – К.: Олимп. лит., 2012. – 528 с.
5. Абрамов В.В. Фізична реабілітація, спортивна медицина: підручник для студентів вищих мед. навч. закладів /В.В. Абрамов, В.В. Клапчук, О.Б. Неханевич [та ін.]: за ред. професора В.В. Абрамова та доцента О.Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.: іл. 79.
6. Пономаренко Г.Н. Физическая и реабилитационная медицина: национальное руководство /под. редакцией Г.Н. Пономаренко. – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2016. – 688 с.
7. Юшковская О.Г. Физическая реабилитация: методические рекомендации к практическим занятиям для студентов 4 курса медицинского факультета) /О.Г. Юшковская, Н.Н. Кухар, А.Л. Плакида – Одеса: «Полиграф», 2016. – 160 с.

Додаткова література:

1. Епифанов В.А. Медицинская реабилитация /В.А. Епифанов, Е.Е. Ачкасова – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015. – 672 с.
2. Пономаренко Г.Н. Физические методы лечения: справочник. – 4-е изд., перераб. и доп. – СПб., 2011.
3. Пономаренко Г.Н. Физиотерапевтическая помощь в медицинских организациях – СПб., 2012.
4. Пономаренко Г.Н. Организация физиотерапевтической помощи: методическое пособие / под ред. Г.Н. Пономаренко. – СПб., 2013. – 136 с.

Інформаційні ресурси

- <http://www.mon.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
- <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> Закон України «Про освіту».
- <http://www.nbuvgov.ua/> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
- <http://library.gov.ua/> – Національна наукова медична бібліотека України.
- <http://osvita.ua/vnz/> – Вища освіта в Україні.
- <http://www.breath.ru/v.asp/articleid=937> калькулятор калорий онлайн
- [www.universalinternetlibrary.ru/book/medzina3/0.shtml](http://universalinternetlibrary.ru/book/medzina3/0.shtml)